

Dr. Hadnagy Imre József

REPÜLŐ HADMŰVELETI ÉS HARCÁSZATI KÉPZÉS A HONVÉD AKADEMIÁN, MAJD A JOGUTÓDJÁNÁL A ZRÍNYI MIKLÓS KATONAI AKADEMIÁN (1950–1957)

BEVEZETÉS

1949. 06. 07-én döntés született a tiszti alapképzés fegyvernemenként történő végrehajtására, és megkezdődött a fegyvernemi tisztiiskolák felállítása. Ettől az időponttól kezdődően a repülőcsapatok műszaki tisztjeit Budaörsön a Honvéd Vasvári Pál Repülő Szakkiképző Tiszti Iskolán, a repülő-hajózó, a megfigyelő, és más földi beosztások tisztjeit Szolnokon a Honvéd Kilián György Repülő Hajózó Tiszti Iskolán képezték. A magasabb képesítésű repülő-tisztek hazai képzése előbb (1947-49) a Honvéd Hadi Akadémián később 1950-től a Honvéd Akadémián folyt. A légierő, a légi közlekedés, a repülő-ipar repülő-műszaki mérnökeinek képzését a Budapesti Műszaki Egyetemen végezték. (Ezen kívül számos tiszt a Szovjetunióban is folytatott tanulmányokat és szerzett mérnöki diplomát, illetve magasabb parancsnoki képesítést.) [3]

A honvédelmi miniszter — 39/1950. HM (HK. 6.) sz. — parancsa, valamint a vezérkari főnök — 03424 HVK. Hdm. Tö. Kik. O. 1950. sz. — rendelete 1950. 10. 01-i hatállyal a magasabb katonai képzés végrehajtására a Honvéd Akadémia felállítását rendelte el. [3]

Az új oktatási intézményben a miniszter rendelete szerint a képzést három tagozaton kellett megszervezni:

- Az I. tagozaton (kétéves akadémiai képzésen), amely összefegyvernemi képzés keretében ezredparancsnoki, törzsparancsnoki (törzsfőnöki), ezred hadműveleti tiszti, illetve központi szerveknél betöltendő beosztásokra készített fel.
- A II. tagozaton (az egyéves magasabb parancsnoki tanfolyamon) hadtestparancsnoki, hadtest törzsparancsnoki, hadosztály parancsnoki, hadosztály törzsparancsnoki beosztásokra képzett szakembereket.
- A III. tagozaton (az ezredparancsnoki tanfolyamon) ezredparancsnoki beosztásra készítette fel a hallgatókat. [3]

A kétéves akadémiai tagozaton a rendelet négy — általános (lövész), páncélos, tüzér, repülő — szakon folyó oktatást írt elő. A képzés középpontjában az álta-

lános harcászati képzés állt, de a hallgatóknak jól kellett ismerni saját fegyvernemük alkalmazásának kérdéseit. A követelmények szerint minden hallgatónak meg kellett ismerni a hadosztály harcvezetésének elveit, tájékozottnak kellett lenni a hadtest vezetéséről, és általános ismeretekkel kellett rendelkezni a hadsereg hadműveleteiről.¹ [3]

A REPÜLŐTANSZÉK A MAGASABB KÉPESÍTÉSŰ TISZTEK KÉPZÉSÉNEK SZOLGÁLATÁBAN (1950–57)

1950

A repülőtanészék a Honvéd Akadémia keretei között 1950 tavaszán alakult meg. A tanészék létrejötte egy olyan oktató bázis megteremtését tette lehetővé, amely biztosította mindhárom tagozaton az eredményes oktatómunka végrehajtásának feltételeit. [3, 11]

Elsőként — 1950. május 1-től — a magasabb parancsnoki és ezredparancsnoki tanfolyamon oktattak légierő harcászatot, és szaktantárgyakat a tanészék oktatói. 1950. 10. 01-től az Akadémia mindhárom tagozatán végezték ezt a munkát, azaz tartották a légierő harcászatot, illetve repülő szakmai tantárgyak elméleti és gyakorlati foglalkozásait. [3, 11]

A tanészék vezetésének a színvonalas oktatómunka végrehajtása érdekében meg kellett oldani:

- Az oktató állomány összekovácslását, pedagógiai és módszertani felkészítését.
- A repülő szakmai tantárgyak tematikai programjainak összeállítását.
- A tananyagok elkészítését olyan számvetéssel, hogy azok a tanrend szerinti oktatást megelőzően mindig egy hónappal korábban a könyvtárban elérhetőek legyen. [11]

A tanészék tanárainak nagy volt a leterheltsége, mert a foglalkozások levezetése mellett az oktatáshoz szükséges szovjet forrásanyagok adaptálását is el kellett végezni, ami nagyon időigényes volt.

1950–1951

A tanészék állománya az 1950. 10. 01-én a következő volt:

---

¹ Zrínyi Miklós Katonai Akadémia 1950-1975. (Szerkesztette: Zágoni Ernő). Zrínyi Nyomda, Budapest, 1975.) 28-29. oldal.

- Tanszékvezető: Homér Imre őrnagy.²
- Tanszékvezető helyettes: Molnár György százados
(I. éves akadémikusok osztályfőnöke).
- Repülő harcászati főtanár: Zombori Valér alezredes
(az ezredparancsnoki tanfolyam osztályfőnöke)
- Repülő szaktanárok: Karlinger Ferenc hadnagy,
Farkas Tibor alhadnagy.
- Tanszék titkár: Laczkovich Tibor hadnagy. [11]

Az oktatás megindulásakor a repülőtanszék állománya minden képzési formában biztosítani tudta a repülő szakmai tantárgyak oktatását, valamint a szakmai gyakorlatok végrehajtását.

A tanszék továbbképzési feladatként megoldotta a magasabb beosztású államvédelmi tisztek, valamint a párt vezető-tisztségviselőinek repülő harcászati, és hadműveleti oktatását. [11]

A „politikai agy mosás” a tanári és a hallgatói állományt sem kerülte el, sokszor az „illetékesek olyan kérdésekre is választ kerestek, amelyekre a nyomásgyakorlás tükrében pártatlan választ adni nem lehetett. Az ilyen légkör megnehezítette a szakmai munkát is. Elvárták, hogy az akadémiai oktatók, és hallgatók területi pártmunkát is végezzenek. [11]

A képzés repülőszakmai követelményeinek a tanszék állománya a szovjet tanácsadók nélkül nem tudott volna megfelelni, annak ellenére, hogy a rendszerezett repülőeszközöket ismerték. Korábban a Magyar Királyi Honvéd Légierőben szolgált tisztek nem voltak birtokában a szovjet hadtudománynak, az új tisztek pedig kevés oktatási – módszertani tapasztalattal rendelkeztek. Ebben az időszakban a tanszéken két szovjet tanácsadó dolgozott: Kosztovszkij alezredes és Ilcsenkó őrnagy, akik segítséget adtak a szovjet hadtudományban való eligazodáshoz. [11]

Az Akadémia tagozatain folyó képzés mindegyikén a — terjedelmében és mélységében eltérő — tananyagot számtalan tantárgy foglalta magába. A tantár-

---

² **Homér Imre** (1910-1994?) százados, századparancsnok. 1944. áprilistól augusztusig a keleti fronton a 3/2 (102/1) zuhanóbombázó (Ju-88-as) század parancsnoka volt. 1944. június 2-án századával zuhanóbombázó feladatot hajtott végre a kivercei vasútállomás ellen. A támadás során az egyik gépüket a szovjet vadászok megtámadták, a pilóta súlyos sebesülése folytán nem tudta a gépet vezetni, így a megfigyelőtiszt Bogáti Péter hadnagy (akinek pilótaképesítése is volt) vette át a gép vezetését és saját területen kényszerleszállást hajtott végre. Homér Imre gépet is lelőtték, gépe kigyulladt, de szerencsésen hasra szálltak. 1944 októberben a század beleolvadt a 102. Csatarepülő-osztályba. Homér Imre sokáig Ausztráliában élt. (Repülési lexikon 1. rész. Akadémiai Kiadó. Budapest. 1991. 410. oldal.) A cikkben jelölt időben őrnagyi rendfokozattal a repülőtanszék vezetője volt. 1951 nyarán letartóztatják, elítélik. 1956-ban külföldre távozott, Ausztráliában telepedett le, sokáig ott élt, majd visszaköltözött Európába. Párizsban talált otthonra, és ott halt meg az 1990-es évek első felében.

gyak tananyaga tartalmilag javult, de a gyors ütemben megjelenő szabályzatok a tartalom folyamatos frissítését követelték meg. [11]

A mindenki számára kötelező minimumként meghatározott ismereteket a következő tantárgyak ölelték fel:

- A saját és más fegyvernemek technikai eszközeinek ismerete.
- A fegyvernemek, szakcsapatok és szolgálati ágak ismerete.
- A támadás és védelem alapjai.
- A lövészadosztály védelme.
- A lövészadosztály védelme különleges viszonyok között.
- A lövészhadtest támadása.
- A front légi hadsereg és fegyvernemeik — vadász-, csata-, bombázó-, felderítő-repülők stb. — általános tevékenysége támadásban és védelemben, illetve a lövészadosztály védelme és a lövészhadtest támadásának légi biztosítása. [11]

Csak a repülő szakos hallgatóknak oktatott tantárgyak a következők voltak:

- Repülőtechnikai ismeretek.
- Repülőharcászat.
- Repülő törzsszolgálat.
- Repülő harckiképzés módszertana.
- Repülő harcászati kiképzés módszertana. (Az eddig felsorolt tantárgyakat a mindenkori osztályfőnök oktatta a hallgatóknak.)
- Aerodinamika.
- Navigáció.
- Meteorológia.
- Bombavetés.
- Légifényképezés.
- Légi-lőkiképzés.
- Repülő híradás.
- FRISZ (Földi repülés-irányító szolgálatok).
- Repülőcsapatok hadtáp biztosítása.
- Motortan – hajtóműtan, sárkánytan.
- Repülő fegyver és lőszerismeret. [11]

A fenti tantárgyak egy részének oktatását a repülő hallgatók számára a tanszék tanárai előképzettségének hiánya, illetve a tantárgyak speciális volta miatt a Légierő Parancsnokság szaktisztjei végezték. [11]

A tanszék tanárai az oktatás mellett, nevelési feladattal is meg voltak bízva, azaz a tananyag leadása és elsajátíttatása mellett a hallgatóknak a személyes példamutatással magatartási mintát, a tananyag feldolgozáshoz és rögzítéséhez a logikus gondolkodásban követendő módszert is kellett adni. A tanszék oktatói a hallgatókkal egyénileg is foglalkoztak. A tananyag oktatás során a szemléltetés

minden formáját alkalmazták, a régi és új ismeretek közötti logikai kapcsolatokat feltárását elengedhetetlennek tartották. Gyakorló feladatok megoldásával önállóságra, gyors elhatározó készségre nevelték a hallgatókat. Az így szervezett oktatás ugyan hatékony és eredményes volt, de mind a hallgatókra, mind a tanároknak igen nagy megterhelést rótt, ugyanakkor időigényes és a késő éjszakába nyúló rendszeres elfoglaltságot jelentett. [11]

Ennek megfelelően a munkanapokat túl sok kötöttség terhelte. A képzésre tervezhető idő:

- a kétéves akadémiai alaptagozaton: 2900 óra (két évre);
- az ezredparancsnoki tanfolyamon: 1464 óra (egy évre) [2, 5],

A kötelező kiképzési időre 1950. 10. 01-től 1951. 03. 01-ig:

- napi 8 tanórát;
- szombaton 5 tanórát írtak elő [2, 5],

1951. 03. 01-től ez némileg módosult, mert munkanapokon a kötelezően előírt foglalkozások időtartama napi 7 órára, szombaton 5 óra maradt. [11]

A naponta leadott anyag elsajátítására 23 óráig kötelező önképzés volt beállítva, amelyet később 22 órára módosítottak. A szerdai napokon kötelező önképzés volt beállítva az Akadémián. [11]

Az oktatók helytállását nehezítette a tananyagírás, és a technikai kivitelezésnek fáradtságos munkája, a szakmai továbbképzéseken való részt vétel, a gyakori módszertani értekezletek, és egyéb más feladatok megoldása. A gondoknak más forrásai is voltak. A repülőtanszék régi hadseregből átvett oktatói szorongtak, féltek, nem tudták feldolgozni, hogy a felszabadulás előtti katonai tevékenységüket hogyan ítéli meg az új hatalom. A bizalmatlanság légkörében féltek a felelősségre vonástól, még akkor is, ha arra korábbi becsületos munkájuk nem adott alapot. [11]

Nagy gondok hordozója volt, hogy a hallgatók nem önkéntesen lettek beiskolázva, hanem kijelölés, illetve rábeszélés alapján kerültek az akadémiára. Például a repülő parancsnoki tanfolyam („L” osztály) összetétele a következő volt:

- 14 fő sorórmester (az Akadémiára való vezénylésük előtt megfigyelő hallgatók voltak, az akadémiai tanulmányuk alatt december 21-én Szolnokon avatták őket tisztté).
- 6 fő repülőtiszt, akiket (2 hónapos) alosztály parancsnoki tanfolyam elvégzése után beszéltek rá az akadémiai tanulmányokra, ők érettebb emberek voltak, de szakmailag felkészületlenebbek, mint a sorórmesterek. Ez utóbbi dolog sok súrlódás és fegyelmetlenség melegágya lett. [11]

A politikai tisztogatás a repülőtanszéket sem kerülte el elsőként 1951 tavaszán Farkas Tibor alhadnagy szaktanárt a hivatalos megfogalmazás szerint „őszinteség hiánya” miatt leszerelték. A kiképzési év befejezése előtt Zombori Valér alezredes harcászati főtanárt letartóztatták, majd hadbíróóság elé állították és a

Magyar Királyi Honvédségbeli tevékenységéért elítélték. Nem sokkal később, a nyár végén, az új kiképzési évre való felkészülés időszakában, hasonló sorsra jutott Homér Imre őrnagy tanszékvezető, őt is letartóztatták és elítélték. [11]

1951 nyarán előjárói engedéllyel az ezredparancsnoki tanfolyam hallgatói közül Bányai Gyula, Schmidt István³ és László alhadnagyok az akadémiai képzés II. évfolyamán folytathatták tanulmányaikat. [11]

1951–1952

Az 1951 nyarán és őszén történt eltávolítások, és áthelyezés következtében a Repülőtanszék állománya jelentősen megváltozott. A tanszék tagjai a következők voltak:

- Tanszékvezető: Molnár György őrnagy.
- Tanszékvezető helyettes: Hajcsy Pál őrnagy.
- Repülő harcászati főtanárok: Hajdó József hadnagy. (a II. évfolyam osztályfőnöke)
Koleszár János hadnagy. (az ezredparancsnoki tanfolyam osztályfőnöke)
- Repülő szaktanárok: Iglóvári Tibor hadnagy
Horváth József főhadnagy.
Laczkovich Károly hadnagy.
- Tanszék titkár: Pető törzsőrmester [11].

1952 tavaszától:

- Tanszékvezető helyettes: Székelyhidi Hugó alezredes;
- Repülő harcászati főtanár: Szentpéteri György őrnagy lett [11].

A tanszék felelősségteljes oktató-nevelő munkáját segítette a képzés beindítása előtti módszertani felkészítés [11].

A szakmai munka átpolitizálása ekkor is megérintette a tanszéket, ugyanis a közelgő pártkongresszus tiszteletére a tanszék oktatói felajánlásokat tettek, ezek többsége a kidolgozó munka mennyiségére és minőségére, a harcászati szakkabinet fejlesztésére, valamint a hallgatók tanulmányi munkájának eredményesebbé tételére, a tanulmányi átlageredmények növelésére vonatkoztak. [11]

Ebben a kiképzési évben a tanszék tagjai oktató-nevelő munkájukat:

---

³ **Schmidt István** vezérőrnagy, repülőfőnök. 1950-ben vonult be a Killián Tiszti Iskolára, majd rövidesen a Honvéd Akadémia hallgatója lett. Az iskola elvégzése után Taszáron hadosztály-törzsfőnök, 1957-től a Repülő Kiképző Központ törzsfőnöke. A 60-as években az Országos Légvédelmi Parancsnokságon (OLP) látott el különböző vezető beosztásokat. Az OLP-törzsfőnöki beosztásból vezénylik a Szovjetunió Vezérkari Akadémiájára, ennek elvégzése után az MN Repülőfőnökség megalakításáig irányítja, és elsőként tölti be a repülőfőnöki beosztást. 1980-1987 között a csapatrepülőknél törzsfőnök, majd parancsnok, 1987-90-ben MN repülőfőnök, e beosztásból kerül nyugállományba. (Repülési lexikon 2. rész. Akadémiai Kiadó. Budapest. 1991. 537.p.)

- az alaptagozat — nem repülő — fegyvernemi osztályaiban;
- a repülő fegyvernem I. és II. éves osztályaiban;
- a repülő ezredparancsnoki tanfolyamon végezték. [11]

A fentiekén kívül a Hadmérnöki karon tanuló repülő szakképzettségű hallgatók repülőharcászati képzését is a tanszéknek kellett megoldani, amely Hajdó József hadnagy repülő harcászati főtanár feladata volt. [11]

Osztályfőnöki feladatot a II. éves repülő osztálynál Hajdó József hadnagy, az I. éveseknél a tanszékvezető-helyettes – előbb Hajcsy Pál őrnagy, később Székelyhidi Hugó alezredes, az ezredparancsnoki tanfolyamon Koleszár János hadnagy látott el. [11]

Az I. első évfolyamon szakalapozó képzés folyt. A II. évfolyamon repülőharcászat, repülő törzsszolgálat, repülő harckiképzés, repülő harcászati kiképzés módszertana tantárgyak kerültek oktatásra. [11]

A visszaemlékezők megerősítik, hogy a kiképzési év folyamán az oktatás mellett állandóan kidolgozói munkát is végeztek a tanszék oktatói. Az elkészült tananyagok minőségileg sok tekintetben nem érték el a kellő színvonalat. Ennek oka elsősorban a kidolgozói munkához szükséges tapasztalat hiányában keresendő, de az új szabályzatok, alkalmazási elvek, és eljárások oktatásba történő bevitele túl sok előadás átdolgozását tette szükségessé. Rövid idő alatt sok tananyag kidolgozása a minőségi munka rovására ment. [11]

Felbecsülhetetlen segítséget nyújtottak a tanszék oktatóinak a szovjet tanácsadók. Pedagógiai felkészültségük, oktatói gyakorlatuk, szakmai ismereteik sokakat „egyengettek” a képzési feladatok sikeres megoldásának útján, elsősorban a fiatal tanárok felkészítésében szereztek elévülhetetlen érdemeket. [11]

Ebben a tanévben először államvizsgáztak és kaptak diplomát az alaptagozat repülő szakos hallgatói. [11]

Külön említést érdemel, hogy a diplomamunka kidolgozását alaposan megnehezítette a könyvészeti anyagok és a forrásmunkák hiánya. A témavezetői feladatot a tanszék oktatói nagy szakértelemmel végezték annak ellenére, hogy 4-5 hallgató jutott egy tanárra. Esetenként a tanárok túlzott tenni akarás a hallgatók önállóságának rovására ment. [11]

A tanszék magas színvonalú szakmai és oktató-nevelő munkáját dicséri, ugyanakkor megtiszteltetést is jelentett az állomány részére, hogy a tanszékot jelölték ki egy diplomamunka nyilvános bemutató jellegű védésének megszervezésére és levezetésére. Schmidt István hadnagy a diplomamunkáját kiválóan védte meg. A védésen nyújtott teljesítménye példa értékű volt és ösztönzést adott hallgató társainak a vizsgákon az eredményes szerepléshez. Az Akadémia hallgatói közül 13-an szereztek kiváló diplomát, közülük három repülő szakos hallgató volt (Bányai Gyula hadnagy, Jávor alhadnagy és Schmidt István hadnagy). Egy repülő hallgató nem tudta megvédeni diplomamunkáját. [11]

Nagy munkát jelentett az oktatás szemléltetését elősegítő kabinetfejlesztés, melynek eredményeként a kiképzési év folyamán a repülő kabinet is elkészült, tervbe vették még egy kabinet berendezését. [11]

A tanszék tanárai ebben a képzési évben — 96 tanóraban — központi és tanszéki továbbképzésen vettek részt. Sok hasznosítható új ismeretet szereztek. A tanszéken fegyvelemsértés ritkán fordult elő, az új tanárok viszonylag gyorsan beilleszkedtek az Akadémia életébe. [11]

A tanévben egy rendkívüli esemény volt. Hajcsy Pál őrnagy 1952. január második felének egyik reggelén föbe lőtte magát a régi hadseregben végzett tevékenységéért várható, illetve vélt felelősségre vonástól való félelmében. [11]

A tanszék tanárai és hallgatói az áprilisi díszszemlén az Akadémia alegységében képviselték a repülő fegyvernemet. [11]

1952–1953

Az Akadémián ebben a kiképzési évben áttértek a fakultás rendszerre. Ez kihatott a tanszék munkájára is, mert jelentős megterheléstől szabadult fel, azaz a tanszék közvetlenül nem volt felelős a hallgatók munkájáért. A tanszék fő felelőssége a tanulmányi munka megtervezésében, megszervezésében, az oktatás, az oktatás módszertani munka színvonalas végzésében foglalható össze. Az osztályfőnökök továbbra is felelősek voltak a hallgatók neveléséért és elsősorban a tanulmányi fegyelmeért. [11]

— A repülő fakultás parancsnoka: Borsodi János alezredes

— Politikai helyettese: Csutka György százados volt.

Az akadémiai alapképzés ettől az évtől 3 éves lett. A tanterv a képzés egész időszakára elkészült, de tanulmányi tervet (tematikai programot) csak az I. évfolyam részére kellett kidolgozni.

A tanszék állománya a következő volt:

— Tanszékvezető: Molnár György őrnagy

— Tanszékvezető helyettes: Székelyhidi Hugó alezredes

— Repülő harcászati főtanárok: Hajdó József főhadnagy (II. évfolyam osztályfőnöke)

Schmidt István főhadnagy (I. évfolyam osztályfőnöke)

Koleszár János főhadnagy (ezredparancsnoki tanfolyam osztályfőnöke)

Szentpéteri György őrnagy

— Repülő szaktanárok: Iglóvári Tibor hadnagy

Horváth József mk. főhadnagy.

Szász Jenő főhadnagy

Laczkovich Károly főhadnagy.

— Tanszék titkár:

Pető törzsőrmester. [11]

A tanszék állománya 1953. januárban változott, amikor Schmidt István főhadnagyot soron kívül előléptették századossá és kinevezték hadosztály törzsfőnökké (Taszárra), helyette Bányai Gyula hadnagy került a tanszékre főtanári beosztásba. [11]

A kiképzési év folyamán —bár a tanszék bizonyos mértékben erősödött — a megnövekedett feladatok komoly megterhelést jelentettek. A mintegy 40 fő repülő hallgató képzését az elvárások szerint oldotta meg az oktató közösség. A tanszékről távozó Schmidt István főhadnagy helyett 1953. januártól Bányai Gyula hadnagy lett osztályfőnöki feladattal megbízva. [11]

Repülőharcászat oktatása az alaptagozaton, más fegyvernemi osztályokban, a magasabb parancsnoki tanfolyam osztályaiban és a hadmérnöki karon folyt. [11]

A képzési célok változása miatt jelentős energiát kötött le a kétéves akadémiai képzésről a három éves képzésre való áttérés pedagógiai okmányainak kidolgozása, a szervezőmunka. Jelentős feladat volt a tanulmányaikat 1951-ben tanulmányaikat elkezdett hallgatók kibocsátásra való felkészítése, diplomamunkáik elkészítésének segítése, az államvizsgák előkészítése és levezetése. [11]

A tanszék óratartrási kötelezettsége meglehetősen nagy volt, (az I. évfolyamon 1416, a II. évfolyamon 1212, az ezredparancsnoki tanfolyamon 1308), azaz a képzési évre tervezett csaknem 5000 tanóra mintegy 60 %-ának (3000 tanóra) megtartása. [11]

Az oktatás, és a módszertani munka színvonala javult. Az ellenőrzések az oktatás esetenkénti felszínességét, egyoldalúságát, a más tanszékek által kidolgozott oktatási anyagok ismeretének hiányát is megállapították. [11]

Az akkori elvárásoknak megfelelően a tudományos munka alapját a szovjet hadtudomány eredményeinek hazai viszonyokra való alkalmazása, a szovjet háborús tapasztalatok tanulmányozása és az oktatásban való bevitele képezte. Ebben a munkában jelentős segítség volt, hogy a Szovjetunióból tankönyveket kapott a tanszék, amelyeknek az anyagát kitaró munkával lefordították, és a hazai viszonyokra adaptálták. [11]

Az Akadémia megalakulás után másodízben diplomáztak a hallgatók. Az előző év tapasztalatait eredményesen kamatoztatták az oktatók mind a záróvizsgák megtervezése, megszervezése, levezetése során, mind a diplomamunkák témavezetésben, azok elkészítésében, és védésekor. [11]

Ebben az évben kezdődött meg a levelező oktatás előkészítése. A tanszékre ez csak kevés többlet feladatot rótt, mert a repülő szakon levelező osztály indítását nem tervezték, de más fegyvernemek levelező osztályai részére el kellett készíteni a repülőharcászati oktatás követelményeit, témajegyzékét, az oktatandó tananyagot. [11]

A kiképzési év megkezdése előtt módszertani hónapot szerveztek az akadémián, ahol a központi és tanszéki rendezvényeken olyan új témák kerültek feldolgozásra, mint:

- a megerősített állások és körletek védelme, ezek áttörése.
- a harc és hadművelet egyes kérdései bonyolult viszonyok között. [11]

A tanszék a fenti témák repülőharcászati vonatkozásai mellett olyan kérdések mélyreható tanulmányozásával is foglalkozott, mint:

- a légi főlény, légi uralom értelmezése, ezek kivívásának és megtartásának eszközei, útjai, módjai és feltételei.
- a frontrendszerben működő vadász, csata, bombázó, felderítő és kisegítő repülők feladatai a megerősített állások és körletek áttörésénél – a légi előkészítés és légi támogatás rendje. [11]

A tanszéken a harcászati tanárok a hadosztály szintű kérdéseket feldolgozó csoportban, a szaktanárok az ezredparancsnoki csoportban vettek részt a továbbképzésen. [11]

A tanév során sem a tanszék állományával, sem a hallgatókkal fegyelmi probléma nem volt. A fakultás rendszerre való áttérés érezte életrealitását. A repülő fakultás parancsnok és a repülő osztályfőnökök szoros kapcsolatot tartottak fenn, ez jónak bizonyult a fegyelemsértések megelőzése érdekében [11].

1953. áprilisában a miniszteri szemle során a tanszéket is ellenőrizték, a megállapítások hitelesítették a tanszék elért eredményeit, az állomány az eddigi munkájának megerősítését látta ebben, és érezte, hogy munkájára szükség van. A szemle bizottság az eredmények mellett segítséget, útmutatást adott a feltárt hiányosságok felszámolásához, a további fejlődés biztosítása érdekében. [11]

1953. április 4-i díszszemlén a tanszék tanárai és a repülő fakultás hallgatói sikeresen szerepeltek az Akadémia díszszázlójában.

A következő kiképzési év tervezéséhez nagy segítséget jelentett, hogy a tanszék megkapta a hasonló képzést folytató szovjet akadémia főbb tervezési okmányait, az oktatási anyag korszerűsítéséhez pedig előadások, tansegédletek és tankönyvek is érkeztek a Szovjetunióból. [11]

Első ízben került sor az Akadémián — és a tanszéken — felvételi vizsgára az új hároméves képzésre pályázók részére. [11]

1953–1954

A Honvéd Akadémia tevékenységének jelentős elismeréseként a minisztertanács 2051/18 1953 az. határozatával az akadémiai képzést főiskolai (egyetemi szintűnek ismerte el és az akadémiai diplomát a főiskolák (egyetemek) diplomájával egyenértékűnek minősítette. Ez a tény a tanulni vágyók részére vonzóvá tette az

intézményt. Ebben az új felsőoktatási intézményben a repülőtanészék a színvonalas oktatómunkájával igyekezett megalapozni tekintélyét. [11]

Az Akadémián megalakult a levelező fakultás, melynek vezetői:

- A repülő fakultás parancsnoka: Borsodi János alezredes
- Politikai helyettese: Csiger Sándor őrnagy. [11]

A korábbi tervekkel összhangban s levelező képzés első évfolyamon repülőosztály nem indult.

A nappali képzési formában két első osztály - egy hajózó (parancsnoki) és egy törzs (törzs munkára felkészülő) osztály indult. [11]

A tanészék állománya a következő volt:

- Tanszékvezető: Molnár György őrnagy
- Tanszékvezető helyettes: Székelyhidi Hugó alezredes
- Repülő harcászati főtanárok: Bányai Gyula hadnagy (II. évfolyam osztályfőnöke)
Hajdó József százados (I. évfolyam osztályfőnöke)
Szentpéteri György őrnagy (I. évfolyam hajózó osztály osztályfőnöke)
Koleszár János főhadnagy (ezredparancsnoki tanfolyam osztályfőnöke)
- Repülő szaktanárok: Horváth József mk. százados
Iglóvári Tibor főhadnagy
Szász Jenő főhadnagy
Laczkovich Károly főhadnagy
- Tanszék titkár: Pető törzsőrmester. [11]

A tanészék állománya 1954 tavaszán változott, amikor is a tanszékvezetőt kinevezték egy önálló repülő-műszaki zászlóalj (ÖREMÜZ) parancsnoknak. A Szovjetunióban (Monyino) repülő akadémiát végzett Fodor Gyula alezredest nevezték ki a tanészék élére. [11]

A tanév során —a tanészék tovább erősödött, s nőttek a tapasztalatok is — a képzési feladatok növekedése komoly erőfeszítést követelt a tanároktól. A tanészék szaktantárgyakat oktatott:

- az I. évfolyamon (a hajózó és törzsosztályban);
- a II. évfolyamon;
- az ezredparancsnoki tanfolyamon;
- a többi fegyvernemi osztályban;
- a magasabb parancsnoki tanfolyamon;
- a levelező képzés osztályaiban [11].

A képzés az új terveknek megfelelően folyt, a tanterven szereplő tanórák megszólása a következő volt:

- társadalomtudományok 16 %;
- harcászat – hadművelési művészet 60 %;
- általános ismeretek 24 % [11].

A hallgatók egyre rendszerezettebben, önállóbban végezték munkájukat, amely az elért vizsgaeredményekben is megmutatkozott (4-es körüli átlageredmény) [11].

Ebben a tanévben kibocsátás nem volt a 3 éves képzésre való áttérés miatt. A tanszék módszertani munkában a fő figyelem a szemléltetés kérdéseire összpontosult. A meglévő kabinetek továbbfejlesztése mellett elkészült a repülő technikai kabinet, ahol 1 db JAK-9-es, 1 db IL-10-es repülőgépet, tartozékait, belső berendezéseinek metszeteit, repülő fegyvereket, lőszereket, stb. építették be. Az Akadémián elkészült az atomharcászati és atomfizikai kabinet is [11].

Az oktatók iskolázottságának emelése érdekében lehetővé tették, hogy az akadémiai képzés levelező osztályaiba beiratkozzanak. A foglalkozásra nem volt kötelező járni, de a tananyagot fel kellett dolgozni, és az adott levelező osztállyal vizsgázni kellett. A tanszéken 2 fő (Hajdó százados és Koleszár főhadnagy) előzetesen engedélyt kapott, hogy 1955 őszétől levelező lövész szakon tanuljon. Tervbe vették, hogy az oktatók tanulmányi munkájának segítésére hétfőnként tanuló napot biztosítanak [11].

A tanszék tanárai a hadosztályparancsnoki és ezredparancsnoki csoportban vettek részt a központi továbbképzésen, valamint atomfizikai képzésben is részesültek [11].

A tanszéki szakmai felkészültség emelése, a tudományos kutatási eredmények megismerése érdekében kialakult a tárgykör felelősi rendszer, melynek lényege az volt, hogy mindenki egy-egy témáért volt felelős (anyagokat gyűjtött, azokat feldolgozta, tanulmányozta, abból időnként beszámolót tartott, a legújabb ismereteket írásos formában is megjelenítette) [11].

Ellentmondásos képet mutat a fegyelmi helyzet. A fegyelemsértések száma nőtt a tanszéken, és a hallgatóknál is. Ugyanakkor nőtt a dicséretetek száma is, az év folyamán többen kaptak kitüntetést [11].

1953. novemberében a HM utasításra elkészültek a Szervi Határozványok. Az Akadémia oktatási-szervezeti egységeinél, így a repülő tanszéken is kidolgozásra került a Tanszék Szervi Határozványa, ennek részét képezte az egyes munkakörökhöz tartozó kötelezettségek, jogok, feladatok, hatáskörök írásban való rögzítése [11].

1954. április 4-én a tanszék részt vett a díszszemlén, a demonstráción szereplő zászlóalj elnyerte a legjobb tiszti zászlóalj címet és a vándorserleget [11].

1954-ben, a nyári árvíz idején, a tanszék is feladatot kapott a védelmi munkákban való közreműködésre, a megszabott munkákat becsülettel teljesítette, egy tiszt kormánykitüntetést kapott [11].

A tanévben végzett munkát jelentősen befolyásolta, hogy az 1953 őszén elkészült (piros /III-as/) épületbe átköltözve a tanszék jobb körülmények közé került. A hallgatói osztályokkal együtt az épület déli szárnyát kapta meg. (A tanszék a földszinten, a hallgatói osztályok, kabinetek, fotólabor, stb. az emeleteken voltak) [11].

1954–1955

Az Akadémia szervezeti felépítésében változás nem történt, az hasonló maradt az előző évihez.

- a repülő fakultás parancsnoka: Böde István őrnagy
- politikai helyettese: Csiger Sándor őrnagy volt [11].

A tanulmányi év elején összevonták a két hallgatói a hajózó és törzsosztályt, így a tanszéki oktatómunka valamelyest egyszerűsödött [11].

A tanszék állománya ekkor a következő volt:

- tanszékvezető: Fodor Gyula alezredes;
- tanszékvezető helyettes: Székelyhidi Hugó őrnagy (aki 1955 tavaszán nyugállományba vonult);
- repülő harcászati főtanárok:
  - Bányai Gyula főhadnagy (a III. évfolyam osztályfőnöke);
  - Hajdó József százados (a II. évfolyam osztályfőnöke);
  - Szentpéteri György őrnagy (az I. évfolyam osztályfőnöke);
  - Koleszár János főhadnagy (az ezredparancsnoki tanfolyam osztályfőnöke).
- repülő szaktanárok:
  - Horváth József mk. százados;
  - Iglóvári Tibor főhadnagy;
  - Szász Jenő főhadnagy;
  - Varga István százados.
- tanszék titkár: Pető főtörzsőrmester [11].

A tanszék állománya 1955 tavaszán változott, ugyanis a szovjet akadémia elvégzése után többen itt kaptak beosztást, így Szabó József százados tanszékvezető, Rácz Imre százados repülő harcászati főtanár, Szilágyi János százados repülő szaktanár lett [11].

Ezzel egyidőben Horváth József mk. százados központi szervhez került áthelyezésre, helyette Bárdosi Ferenc mk. főhadnagy került a tanszékre, valamint a repülő szakmai csoportot megerősítették Bikszegi Viktor főhadnaggal [11].

A hazai politika gyakran változó irányvonala eléggé zavarta a tanszék oktatóinak tisztánlátását. Ebben a helyzetben keresték valódi értékeiket, egyre nehezebb lett a hallgatók nevelése, akik ugyancsak kritikusan értékelték a társadalomban zajló nem egyértelmű folyamatokat [11].

A kiképzési év során a tanszék erősödött, a feladatok gyarapodtak, egyidőben négy repülő osztály oktatásáért, tanulmányi munkájáért volt felelős a tanszék. Ezt jelentősen befolyásolta, hogy az ezredparancsnoki tanfolyamon, de a többi fegyvernemi osztályban, a levelező osztályokban is egyre több foglalkozást kellett a tanszéknek tartani [11].

A feladatok lelkiismeretes megoldását, a jó oktatómunkát jellemzi, hogy emelkedtek az évvizsgák és államvizsgák átlageredményei. Komoly erőfeszítést jelentett a nagy számú diplomamunka témavezetése, az írásművek időbeli elkészítésének segítése, a védés előkészítése, és lefolytatása [11].

A tanszék jó oktató-nevelő munkáját dicséri, hogy az akadémiát aranyéremmel végző két hallgató közül az egyik — Galovicz János főhadnagy — repülő szakos hallgató volt. Három hallgató — Kocsis János főhadnagy, Oláh István főhadnagy és Sziklai József hadnagy — kiváló eredménnyel fejezték be tanulmányaikat [11].

A tanévben a fegyelmi helyzet megfelelő volt. A hallgatók közül sokan kaptak dicséretet, a tanszéken többen rendfokozatban előléptek, néhányan kormánykitüntetésben részesültek [11].

Az MNK Miniszter Tanácsának határozata értelmében (a Honvédelmi Miniszter 15/1955. számú parancsa alapján) a Honvéd Akadémia 1955. március 15-én felvette Zrínyi Miklós a nagy költő, politikus és hadvezér nevét, így a neve Zrínyi Miklós Katonai Akadémiára változott [11].

A felszabadulás 10. évfordulóján rendezett díszszemlén az Akadémia díszszászalójában a repülő hallgatók és oktatók is jelen voltak [11].

1955–1956

Az új képzési évben az Akadémia szervezete nem változott, de a különleges, valamint az M tanfolyamok beindításával növekedett a hallgatói osztályok száma [11].

- a repülő fakultás parancsnok: Böde István alezredes
- politikai helyettese: Piskoczi András őrnagy volt.

A tanszék állománya a következő volt:

- tanszékvezető: Fodor Gyula alezredes (elődje Szabó József százados a megelőző kiképzési év befejeztével más beosztásba került).
- tanszékvezető helyettes: Rácz Imre százados
- repülő harcászati főtanárok:
  - Bányai Gyula százados – a II. évfolyam osztályfőnöke
  - Hajdó József százados – a III. évfolyam osztályfőnöke
  - Szentpéteri György őrnagy – ezredparancsnoki tanfolyam osztályfőnöke)
  - Koleszár János százados - ezredparancsnok tanfolyam osztályfőnöke)
- repülő harcászati tanárok:

- Baran János főhadnagy
  - Kovács Béla százados (1950-től a tanszéki szovjet tanácsadók tolmácsa volt)
- repülő szaktanárok: Szilágyi János százados (csoportvezető)
- Iglóvári Tibor főhadnagy
  - Szász Jenő százados
  - Bikszegi Viktor főhadnagy
  - Varga István százados
  - Bárdosi Ferenc mk. százados
- tanszék titkár: Pető főtörzsőrmester. [11]

Új kiképzési utasítás jelent meg, mely szerint a kiképzési célok némileg megváltoztak. Az intézkedés szerint a következő kiképzési év december 1-jén kezdődik. Az I. évfolyamon repülő alapképzettségű osztály nem indult [11].

A levelező fakultáson csak összefegyvernemi osztályokat indítottak, ahol Hajdó József százados és Koleszár János százados 1955 őszén megkezdte tanulmányait [11].

A kiképzési év folyamán a tanszék jó munkát végzett. Az oktató munkában újként jelentkezett az atomeszközök alkalmazásának megismertetése. A tanszék a repülőszakos hallgatók II. és III. évfolyamát, az ezredparancsnoki tanfolyamot (két osztályt), a fegyvernemi osztályokat, valamint a levelező osztályokat oktatta [11].

Az ön- és továbbképzés foglalkozásain nagy hangsúlyt kapott a hadtudományi kutatások legújabb eredményeinek a megismerése, a korszerű harc (hadművelet) előkészítése, megvívása.

Az oktatási feladatok mellett egyre több figyelmet fordított a tanszék a módszertani munkára. A hallgatói munkában egyre nagyobb szerepet kapott az önállóság, az egyszemélyi parancsnok szerepének megismerése, munkájának gyakorlása [11].

A tárgykör felelősi rendszer betöltötte szerepét, a témafelelős oktatók egyre inkább specialistájává váltak témájuknak [11].

A tanszékről a tanszékvezető és helyettese vett részt az Akadémia Tudományos Tanácsa munkájában. A tanszéken olyan kérdések tanulmányozása volt napirenden, mint:

- a folyón való erőszakos átkelés.
- a hegységekben vívott támadó harc (hadművelet) atom eszközök alkalmazása esetén.
- ezekhez kapcsolódóan a légierő repülő csapatnemeinek tevékenysége [11].

A politikai élet jelenségei nem voltak hatástalanok sem a hallgatókra, sem az oktatókra, ezek különösen a kiképzési év második felében voltak érezhetőek. Az egyre inkább elhatalmasodó bizonytalanság, a vezetők iránti bizalmatlanság, a tájékoztatás hiánya, a kialakult helyzettel kapcsolatos kérdésekre adott nem kielégítő válaszok megingatták az embereket. Ehhez társult (vagy ennek követ-

kezménye volt) az alacsonyabb szintű követelménytámasztás, de mindezek sok fegyelemsértést is eredményeztek. A fegyelemsértéseket nem követte felelősségre vonás, a dicséretok száma viszont jelentősen megnövekedett [11].

A tanév végén került kibocsátásra a korábban összevont (hajózó és törzs) osztály. Az élet bebizonyította, hogy jó döntés volt az összevonásuk, mert a hallgatók kölcsönösen sokat tanultak egymástól. A végzős hallgatók közül Karlinger Ferenc százados ért el kiváló eredményt [11].

A következő kiképzési évet előkészítő módszertani hónap megtartására az októberi események miatt nem került sor [11].

Az 1955-56-os kiképzési évben - a külföldi akadémiákon történt látogatások és konzultációk tapasztalataira alapozva - tervbe vették a tanszékek és a fakultások összevonását, így a repülő fakultás és a repülő tanszék az egyesített „Légvédelmi tagozat”-on kapott volna „helyet” [11].

A légvédelmi tagozat:

- parancsnoka: Fodor Gyula alezredes
- parancsnok helyettese: Tóth József őrnagy
- politikai helyettese: Balkó János alezredes lett.

Az októberi események miatt ez a szervezet gyakorlatilag már tevékenységét sem kezdte meg. [11]

Tevékenység az 1956-os forradalmat megelőzően, és a forradalom idején

1956. szeptember végén a III. éves hallgatók befejezték a kiképzési évet, és szabadságra távoztak [11].

1956. júliustól — az SZKP XX. kongresszusán felvetett kérdések, és elhangzottak hatására — a tanszéken is érezhetően megváltozott a hangulat, gyakran viták kerekedtek. Az akkori megítélés szerint is a sok helyes nézet mellett helytelen nézetek is felszínre kerültek. Sztálinnak a „nagy vezérnek”, és magyar követőinek személye körül élénk vita folyt, később elvi, ideológiai kérdések kerültek a középpontba. [11]

A politikai vezetés kacskaringói, a Petőfi kör tevékenysége, majd a kormány és a párt megnyilatkozásai, továbbá a rehabilitációkról szóló nyilatkozatok megrendítették a személyi állomány egy részének (ha ilyen egyáltalán volt) párt iránti bizalmát. Az MDP 1956. júliusi határozata egyértelművé tette, hogy a párt több vezetője nem élvez bizalmat, a politikai életben a változások elkerülhetetlenek [11].

Az Akadémia politikai osztálya által szervezett irodalmi esten kifejezésre jutott, hogy helytelen a párt politikája és a társadalmi rendszer reformra szorul. Fokozta a zűrzavart, de erősítette a tisztább jövőbe vezető út helyességét, hogy a

politikai foglalkozásokon nem a leadott (előírt) anyagot, hanem a Petőfi körülésén elhangzottakat vitatták meg a hallgatókkal és a tanárokkal is [11].

1956. október 23-án délután a tanszék személyi állományának nagy része jelen volt a Lejtős tanteremben szervezett tiszti gyűlésen, ahol hosszú vita után elfogadták a lengyel akadémiának küldendő távirat szövegét. Ismertették a polgári egyetemek hallgatóinak több pontból álló követelését, melynek egyes pontjaival a tiszti állomány is egyetértett. A felszólalók közül többen követelték a több pártrendszer visszaállítását, a címer megváltoztatását, az új mintájú egyenruha bevezetését, sőt a tiszti állomány nagy része követelte a szovjet csapatok kivonulását is. A gyűlés után az állomány nagy része a városba távozott [11].

Az Akadémia vezetőiben, de többekben is felmerült a gondolat az állomány összetartására, és hiteles tájékoztatására. Az együtttartásra 24-én hajnalba rendelték el a riadót, a tanszék állománya (a hallgatók is) csak a tényleges munkakezdésre — 7-8 óra között — érkeztek be az akadémiára. A tanszékről Hajdó József százados már 23-án a késő délutáni óráktól a hadműveleti tiszti csoportban teljesített szolgálatot [11].

Október 24-én az Akadémián nagy zűrzavar volt, és általános tájékozatlanság uralkodott. Egy időre megszakadt az oktató-nevelő munka [11].

A repülő hallgatók, és a tanári állomány 1956. október 24-e és november 4-e között a következő feladatokat hajtotta végre:

- ügyeletes alegység szolgálatban volt;
- járőrözési feladatokat látott el;
- különböző objektumok őrzésében, védelmében vett részt;
- biztosítási feladatokat végzett [11].

A Repülő tanszék állományából, és a hallgatók közül november 4-e után többen nem írták alá a Tiszti Nyilatkozatot. Így megváltak a hadseregtől:

- Rácz Imre százados tanszékvezető helyettes;
- Koleszár János százados, főtanár;
- Kovács Béla százados, tanár;
- Iglóvári Tibor főhadnagy, szaktanár;
- Varga István százados;
- Bárdosi Ferenc mk. százados;
- Pető főtörzsőrmester, a tanszék titkára [11].

A légvédelmi tagozat állományából karhatalmi század alakult, amely a XIX. kerületi Rendőrkapitányságon (Pestlőrincen) teljesített karhatalmi feladatokat. A század az első időszakban (december végéig) igen nehéz feladatot látott el fegyvereket gyűjtött be, fegyvert, lőszert kutatott fel, és azokat biztos helyre szállította. Felléptek a fosztogatókkal szemben, járőrözési feladatot végeztek a rend és közbiztonság helyreállítása és fenntartása érdekében [2, 5, 11].

1957. március 20-a után megkezdődött a képzés előkészítése, az un. csonka kiképzési év pedagógiai okmányainak kidolgozása, a szervezőmunka [11].

Felső döntés alapján a repülőtantervet és a légvédelmi tüzér tantervet Légvédelmi tanterv megnevezés alatt összevonták [11].

Csonka kiképzési év 1957-ben

A Légvédelmi tanterv vezetése és repülő oktatói csoportja a következő volt:

- légvédelmi tantervvezető: Sánta Károly alezredes;
- politikai helyettes: Komáromi Béla őrnagy;
- légvédelmi tantervvezető repülőhelyettese: Fodor Gyula alezredes.
- repülő harcászati főtanárok:
  - Kovács Lajos főhadnagy (Akadémiát végzett a Szovjetunióban 1955-ben);
  - Hajdó József százados (III. évfolyam osztályfőnöke);
  - Bányai Gyula százados;
- repülő harcászati tanárok:
  - Baran János főhadnagy;
  - Karlinger Ferenc főhadnagy;
- repülő szaktanárok:
  - Szilágyi János százados;
  - Szász Jenő százados;
  - Bikszegi Viktor főhadnagy [11].

A tanterv a csonka kiképzési évben a következő repülő osztályokat oktatta:

- III. évfolyam (repülő – parancsnoki osztály);
- IV. évfolyam (repülő politikai munkás osztály) [11].

A fentiekén kívül biztosítani kellett a repülő harcászati kiképzést — bár csökkentett óraszámban — a többi fegyvernemi osztályokban is. A csonka kiképzési évben fontos feladat volt a fegyelmi helyzet megszilárdítása és a magas fokú követelménytámasztás az oktatásban és a nevelésben [11].

A kiképzés 1957. április 8-án indult. A kiképzési feladatok teljesítése igen nagy nehézségekbe ütközött. A képzés befejezése után a harmadéves repülőosztály 1957. december 2-án került sor [11].

A továbbiakban három repülő szakképzettségű oktató maradt az akadémián (Kovács Lajos százados, Bányai Gyula százados, Baran János főhadnagy), akik a fegyvernemi osztályok repülőharcászati oktatását voltak hivatottak megoldani [11].

Összegező értékelés

A repülőtanterv megalakulásától kezdve igen nehéz körülmények között teljesítette feladatát. Az első években a tanterv tanárai igen nagy óraterhelés mellett,

rossz elhelyezési körülmények között dolgoztak. A kiképzési szünnapok kivételével munkanapokon délelőtti órát tartottak, délután a másnapi tanórákra készültek, utána a késő éjszakai órákig konzultáltak, kidolgozó munkát és egyéb tanári munkát végeztek.

A tanszék megalakulásától — a tárgyalt időszak alatt — magasabb képesítésű repülő tiszteket bocsátott ki az alaptagozaton:

- a kétéves képzésben kettő osztályt;
- a hároméves képzésben három osztályt;
- az ezredparancsnoki tanfolyamon egyéves képzésben hét osztályt;
- összességében több mint 200 fő repülő tiszttel.

A kibocsátott öt repülőosztály végzős hallgatói közül két fő aranyéremmel végzett, 6 fő pedig kiváló diplomát szerzett.

A tanszék a fentiekén kívül 1957-ig a magasabbparancsnoki tanfolyam és a más fegyvernemi osztályok több száz hallgatójának repülő hadműveleti, és harcászati képzését hajtotta végre eredményesen.

Végzős repülő hallgatók közül többen az Akadémia elvégzése után magas beosztásokba kerültek és magas katonai rendfokozatot értek el.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] Repülési Lexikon 1. rész. Akadémiai Kiadó. Budapest. 1991.
- [2] Repülési Lexikon. II. rész. Akadémiai Kiadó, Budapest. 1991
- [3] Zrínyi Miklós Katonai Akadémia 1950-1975. (Szerkesztette: Zágonyi Ernő). Zrínyi Nyomda, Budapest, 1975
- [4] IVÁN Dezső: A magyar katonai repülés története 1945 – 1956. HM. Oktatási és Tudomány-szervező Főosztály, Budapest, 1999. 36. oldal.
- [5] MUCS-ZÁGONYI: A Magyar Néphadsereg története 1945-1959. Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1979.
- [6] Honvéd Kossuth Akadémia 1947-49. Honvédelmi Minisztérium és ZMNE Hadtudományi Alapítvány Budapest 2004.
- [7] Magyar Szárnyak XXIX. évfolyam 2001. évi 29. szám. Magyar Szárnyak Baráti Köre, Budapest 2001.
- [8] Magyar Szárnyak XXIX. évfolyam 2001. évi 29. szám. Magyar Szárnyak Baráti Köre, Budapest 2001.
- [9] Magyar Szárnyak XXIX. évfolyam 2001. évi 29. szám. Magyar Szárnyak Baráti Köre, Budapest 2001.
- [10] Magyar Szárnyak XXIX. évfolyam 2001. évi 29. szám. Magyar Szárnyak Baráti Köre, Budapest 2001.
- [11] Repülő hadműveleti-harcászati tanszék /alapanyag a repülő tanszék történetéhez/ (Kézirat, összeállította. Hajdó József nyá. alezredes, Kovács Lajos alezredes, Dr. Bartos Jenő alezredes).